

Výlety s tajenkou 2

Po stopách literárních hrdinů

Ilustrace: Kateřina Žalská

Výlety s tajenkou 2

Po stopách literárních hrdinů

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Lucie Nachtigallová
Výlety s tajenkou 2 – Po stopách literárních hrdinů – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Obsah

Za Rychlími šípy a Vonty do Stínadel	/ 5
Po stopách Bohumila Hrabala legendárním Kerskem	/ 19
Za Rumcajsem, Kubou a vodníky do Jičina	/ 33
Z Rokycan na Žďár po stopách románových Podbrdských žen	/ 49
Po stopách hastrmana Johanna do Holan	/ 62
Za kocourkem Mikešem a jeho kamarády do Hrusic	/ 74
Do Karpat po stopách žítkovských bohyní	/ 87
Za Nerudovými povídkami a domovními znamení Malou Stranou	/ 101
Za čertíkem Zbrklíkem a čarodějnici Bordelínou do Bílého Potoka pod Smrkem	/ 119
Babiččiným údolím do dětství Boženy Němcové	/ 134
Kolem Berounky po stopách Oty Pavla	/ 145
Za romány Karoliny Světlé do Podještědí	/ 156
Za Karafiátovými Broučky do Jimramova	/ 170
Na Pálavu za lovci mamutů	/ 184
Za Erbenovou Polednicí a Svatební košilí do Miletína	/ 197

***Průvodce, kterého držíte v ruce,
je psaný s láskou a nadšením,
neboť spojil dvě mé obrovské
vášně – lásku k literatuře
a cestování. Bonusem navíc
pak samozřejmě byl čas
s rodinou, který jsme společně
trávili na trasách v přírodě
či krásných městech.***

Napsat a naplánovat výlety, které putují po stopách známých literárních postav a jejich autorů, bylo nesmírně těžké a projekt ve mně zrál roky. Přestože v žádném případě nejde o odbornou publikaci či diplomovou práci – nejsem historik a texty kvůli dětem píšu „lehkým perem“, v knihách autorů jsem s poznámkovým blokem ležela celé měsíce a v krajích autorů prošourala nejedny boty, protože ne vždy je úplně jasné, ve kterých místech se děj knih odehrává. Velkými pomocníky mi v tomto ohledu bylo několik naučných stezek, které už tuto „detektivní“ práci udělaly za mě a kterým za to děkuji.

Asi nejdéle jsem s mapou a vontskými knihami chodila po Stínadlech v Praze. Hledala jsem místa, kde prožívaly Rychlé šípy svá dobrodružství, kostel, odkud se zřítil Jan Tleskač, i strom Uctívačů ginga. Vontové mi pátrání moc neusnadnili, neboť tato „organizace“ na místě stále působí a nápisy a vzkazy na stěnách domů se stále mění. Moje popularizace místa se jim pranic nelíbila. ☺

Trasy jsem prošla a sepsala tak, jak si myslím, že se na nich hrdinové knížek pohy-

bovali (některá místa ze svých knih upřesnily mé milé kolegyně – spisovatelky Sandra Dražilová Zlámalová a Jana Poncarová), ale stále je to samozřejmě zčásti jen má fantazie. Zdali se trefím i do té vaší, mohu jen doufat...

Ale o to koneckonců vůbec nejde. ☺

Posláním této knížky (stejně jako předchozích knížek a všech mých výletů s tajenkou) je vytáhnout děti, rodiče a třeba i seniory od obrazovek mobilů, tabletů a televizí do přírody a na krásná místa, kde by společně mohli prožít volný čas. Doplnovačky a hledací úkoly, kterých jsou texty plné, má navíc každý rád, takže se na výletě zabaví každý od 5–99 let. ☺

Je úplně jedno, jestli jste si les Řáholec představovali jinak nebo se v kraji žitkovských bohýn ztratíte a místo přes pokácené stromy si cestu zkrátíte přes louku. Důležitý je společný zážitek a vzpomínka, kterou si jako rodina odnesete!

Přála bych vám na výletech prožít tolik příjemných překvapení a odnést si tolik nových vjemů a radosti jako já. ☺

Výletům zdar! A nazdar!

Lucie Nachtigallová

Výlet v Praze
5–10 let (ujdou
i tříletáci) ☺

Za Rychlými šípy a Vonty do Stínadel

Délka trasy: 3 km

Obtížnost: Velmi lehká a krátká trasa klikatící se uličkami pražského Starého Města. Výlet je možné jet s kočárkem i na kole. Pejsky můžete také provětrat (pytlíky s sebou ☺).

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Výlet se odehrává v samém centru Prahy. Ideálně sem dojedete tramvají (stanice Dlouhá třída) nebo metrem (stanice Národní třída).

Parkování: Zaparkujte na placeném parkovišti u Ministerstva průmyslu

a obchodu v Revoluční ulici. Za hodinu zaplatíte 50 Kč. Na trasu počítejte 2 hodiny.

V restauracích podél trasy.

Možnost občerstvení: Všude na trase. Ohlíďte si ceny, je to nejdražší část Prahy.

Trasu testovali: Alžběta (12 let), Amálka (13 let), Julie (10 let), babička (65 let), pes Bert (1 rok).

Postřehy dětí:

Bety: „To byl nejnapínavější výlet, jaký jsem s mamkou šla. Všude byly tajné vzkazy na zdech a taky Vontové.“

Legenda pro rodiče a popis trasy

Milí cestovatelé, v české literatuře asi neexistuje tajemnější a proslulejší čtvrt než slavná Stínadla. Spisovatel Jaroslav Foglar ji představil ve své trilogii *Záhada hlavolamů*.

lamu, Stínadla se bouří a Tajemství Velkého Vonta. Mezi milovníky příběhů Rychlých šípů se však stále spekuluje, zda Stínadla skutečně existují a kde se vlastně nacházejí.

My Foglarovy knížky milujeme, Staré Město dobře známe, a tak jsme se znovu začeti do knih a zkusili se podívat do archivů a map. Tak nějak jsme si zhruba Stínadla vyznačili a vydali se po stopách Vontů – je to však všechno jen naše fikce. Zda jsme šli správně, už nám bohužel nikdo nepotvrdí.

Třeba se vám ale podaří pocítit atmosféru knížek, jako jsme ji v těchto místech pocítili my. A pokud nepodaří, alespoň si užijete luštění tajenky a hádanky na cestě. Nezapomeňte si do klopy zapíchnout žlutý špendlík, aby vás nepronásledovali Vontové! ☺

Dopis dětem

Ahoj kluci a holky, dnešní cesta za hádan-kou povede místem zvaným Stínadla. Název je patrně odvozen od dřívě zde stojícího popraviště (Stínadla = stínati hlavu), což však román pouze naznačuje. I bez toho jsou však Stínadla místem stínů, protože pro dobrodružné výpravy ožívají

až po setmění. My se sem tedy raději vydáme přes den. ☺

Stejně jako u našich ostatních výletů jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly.

Toto jsou vaše dnešní úkoly:

Zaparkujte u Ministerstva průmyslu v Revoluční ulici. Právě ona by měla být onou legendární Rozdělovací třídou, která Stínadla oddělovala od zbytku města.

Jaroslav Foglar měl rád pražské Staré Město, jeho lampy a kostelní věže, které se objevují v knihách *Hoši od Bobří řeky*, *Přístav volá*, *Tajemná Řásnovka* i ve stínadelské trilogii. Stínadla jsou nejspíš ohraňována Revoluční třídou, Václavským náměstím a právnickou fakultou. Stačí se podívat na staré pohlednice. Druhá Strana, kde žily Rychlé šípy, je patrně okolí Petrského náměstí. Blízko je i Štvanice s kurty, na nichž si hoši z Rychlých šípů přivydělávali sběrem míčků. Vše je od sebe vzdáleno jen několik kilometrů.

Procházíme kolem zdi ministerstva ulicí Řásnovka. Vidí někdo na omítce hada? Pozor, ať vás neuštke! ☺

Než prudce odbočíme doleva do Haštalské, řekneme si o Řásnovce pár vět, i když jí procházíme jen pár metrů. Celou si ji projdeme až cestou zpátky, ale to už budete unavení a možná pronásledovaní Uctívači ginga. Takže alespoň stručně, ať víte, kde jste. ☺

Název této staroměstské ulice se od dob 14. století několikrát změnil. Dnešní jméno nese od roku 1894. Dříve Sláviččina či Šneková byla pojmenována po hejtmanovi Strahovského kláštera Janu Řásném z Řásnova, který v těchto místech kdysi bydlel. Původně vedla klikatá ulička od Hradební ulice k Haštalskému náměstí. Šlo o jakýsi oblouk. Kvůli asanaci v druhé polovině 20. století však byly staré domy v ulici zbourány. Do dnešních dnů se zachovala jen část, která

*tenkrát kvůli nedostatku financí
necitlivé asanaci unikla.*

Víte někdo, co je asanace? Ne, není to žádná nakažlivá nemoc! Je to demolice objektů, které už nevyhovují např. hygienickým podmínkám.

Typickou dominantou vchodu do Řásnovky je nárožní dům s dřevěnými vraty. Připomíná staré časy, kdy tudy po kamenné dlažbě pobíhaly party zvědavých kluků a za denního světla i při svitu romantických luceren prozkoumávaly záhyby mezi oprýskanými zdmi, tajemné dvory a ztemnělá zákoutí.

I tady se (alespoň podle jména) odehrává Foglarův méně známý román *Tajemná*

Řásnovka. (Anotace nakladatelství Albatros zní takto: „Věčné hádky rodičů jsou pro čestného a citlivého Jindru Sochora k nevydržení, a tak uteče z domova. Objeví při tom tajemnou čtvrť Řásnovka, kde se připojí k partě hochů. Společně se pustí do hledání klubovny a založí spolek Stráž Řásnovky. Právě dobrodružství začíná, když je osloví Tonda Menčík, vynálezce stolní hry Fan-Tan, kterou hraje celá Řásnovka.“)

Odbočujeme doleva do **ulice Haštalské**.

V okolí kostela sv. Haštala a Anežského kláštera se po asanaci zachovaly alespoň nějaké domy... Řada na ně přišla až později. Od 50. do 80. let byly postupně odstraňovány všechny staré nájemní a historické domky, které obklopovaly klášter. Téměř tak zanikla unikátní a pravděpodobně dosud nedoceněná oblast legendárních Stínadel, spleť klikatých uliček a průchoďů zahrnujících ulice Klášterskou, Malou Klášterní, Řásnovku a samozřejmě dvory kláštera s mnoha přístavky a zákoutími, kudy bylo možné projít z Anežské ulice na nábřeží Na Františku.

*Kamarádi,
jste všichni ule,
jaky významný Den se
v lednu připomínáme!
Když naplníme to, k čemu
nás dleho Den zavazuj!
Bc! -17-
V onen Den v Stínadelích
nic...*

V ulici Haštalská najdete pamětní desku. Připomíná spisovatele, který se v tomto domě narodil a byl přítelem jiného slavného spisovatele – Franze Kafky. A Kafku my máme rádi úplně stejně jako Foglara. Však ho dnes ještě potkáme. ☺

1. Opište třetí slovo z nápisu na desce.

Měli snad vedle ve vchodu klubovnu chlapci z klubu Rezavé klíče? Kdo ví... Každopádně možná že tuto cestu do Stínadel volili hoši z klubu Rychlé šípy, když chtěli navštívit klub Uctívačů ginga. Nedaleko odsud se prý nacházel legendární strom. A nachází se zde stále. My ho našli, třeba budete mít štěstí a narazíte na něj i vy.

Haštalsko-anežská čtvrť byla prvním rozsáhlejším územím staré Prahy, se kterým se Jaroslav Foglar po roce 1925 jako mladý seznámil. Pracoval totiž v nedaleké papírenské firmě. Prostředí se tak pravděpodobně stalo předobrazem Stínadel. Faktem zůstává, že sám Jaroslav Foglar svou první měst-

skou dobrodružnou hru pro skautské oddíly umístil již v roce 1929 právě do haštalsko-anežské čtvrti. Uličky jsou většinou prázdné a některá místa a domy ošuntělé jako na staropražských fotografiích. Některá místa čtvrti naopak získala nezaměnitelný, až pařížský kolorit. Však uvidíte za chvíličku.

Ulice nás obloukem přivádí na **Haštalské náměstí**.

Náměstí úvodí stejnojmenný kostel s bohatou historií. Jeho předchůdcem byla už ve druhé polovině 12. století románská trojlodní bazilika, významná svou polohou na staré cestě vedoucí směrem na Poříčí. Gotická novostavba vznikla ve 14. století postupnou přestavbou románské. Kostel poté zažil hodně útrap a oprav. Byl poškozený při husitských bouřích, hned po nich ho zasáhla povodeň. V roce 1689 uhyhořel a středověká klenba byla při renovaci nahrazena raně barokními lunetami. Poslední velkou opravu zažil po nešťastné povodni v roce 2002, kdy se do něj dostala spodní voda.

Přečtěte si cedulku na boku kostela a...

2. Napište příjmení stavitele, který kostel barokně přestavěl.

Obejdeme kostel, abychom ho měli po pravé ruce, a nahlédneme do ulice nalevo. Jak se jmenuje? ☺ To je, co? ☺

Je zde zeď, na které si party Vontů nechávají nejrůznější vzkazy. Také je zde několikrát vyobrazen ježek v kleci. Najdete ho i ve výklenku. Často se zde také objevuje obrázek špendlíku. Ví někdo, proč tomu tak je?

Vrátíme se ke kostelu a obejdeme ho směrem k ulici Anežské. Dobře se dívejte na zeď. Zase žlutý špendlík! A není to žádná kresba!

Kdo vlastně byli Vontové?

Kluci ze Stínadel vytvořili zvláštní organizaci. Říkali si Vontové podle Vojtěcha Vonta, který jako první sjednotil chlapecké party. Jejich odznakem byl žlutý špendlík v klopě. Připomínal tragickou smrt Roberta Komoura, který nešťastně zemřel při jednom ze střetů mezi partami. Chudí kluci mu na hrob nosili žluté květy, které v době Robertovy smrti ve Stínadlech kvetly.

V čele Vontů stál Velký Vont. Odznakem jeho náčelnické hodnosti byl hlavolam zvaný ježek v kleci.

Mezi farou a bývalou kostnicí pokračujeme **Anežskou ulicí** k Anežskému klášteru.

Máme tady nějakou Anežku? Může jít první! ☺

Nejdete nejmenší domeček v Praze? Jakou má barvu?

Kdo už vidí klášter?

Klášter (zvaný také Na Františku) založila Anežka Přemyslovna pravděpodobně v roce 1231 na místě bývalého špitálu. Stala se jeho první abatyší. Šlo o první gotickou stavbu v Praze a významné duchovní centrum. Po Anežčině smrti začal konvent upadat. Později zde působil řád dominikánů. V roce 1782 však byl nařízením Josefa II. zrušen a sloužil k různým účelům. Od roku 1963 prostory využívá Národní galerie. Kromě prostor kláštera zahrnujících unikátně dochované základy nebo oratoř sv. Anežky si tu prohlédnete dlouhodobou expozici středověkého umění v Čechách a střední Evropě.

Klášter Na Františku byl také prvním dvojklásterem klarisek a menších bratří v Zápálí. Kdo ví, co je Zápálí? Oblast za Alpami, tedy střední Evropa. ☺

Klášter byl však mimo jiné budován jako rodové pohřebiště Přemyslovců. Vzpomene si někdo na nějakého Přemyslovce? Třeba na toho, co oral? Nebo na toho, co ho jeho bratr zabil a co byl poté prohlášen za svatého?

3. Jak se jmenuje patron naší země?

Klášter se stal místem královské korunovace i svědkem královských pohřbů, místem posledního odpočinku sv. Anežky České. Význam kláštera po Anežčině smrti neupadl, ctili jej také Lucemburkové, nástupci Přemyslovců. Řeholnice obývaly klášter až do počátku husitských válek. Po jejich skončení se do kláštera naurátily a usilovaly o jeho obnovu. Další etapou dějin kláštera je jeho převzetí dominikány v době

rudolfinské. Tehdy definitivně zanikl klášter menších bratří. Pozemky kláštera byly rozprodány, postupně na nich vznikala nová městská čtvrť. Po odchodu dominikánů se urátily klarisky, úpadek kláštera však nezastavily. Roku 1782 byl Josefem II. klášter zrušen a následně prodán v dražbě. Zchátralému klášteru, pronajímanému k nejrůznějším účelům, opakovaně hrozilo zboření. Poslední návrh na srovnání stauby se zemí přinesl právě asanační plán Prahy na sklonku 19. století. Díky svému významu však klášter zániku unikl. Od počátku 20. století byl postupně dokumentován, zkoumán a opravován. I přes pohnuté osudy areálu se dodnes dochovalo jádro unikátní dispozice bývalého dvojkláštera.

Historie hospitální činnosti se v těchto místech datuje už od roku 1320. Tehdy hospici, který vznikl za podpory císaře Karla IV., požehnal a kapli v něm vysvětil sám první český arcibiskup Arnošt

z Pardubic. Po bitvě na Bílé hoře císař Ferdinand II. Habsburský svěřil hospic do rukou řádu milosrdných bratří. Uvnitř budovy najdeme takzvané schodiště Miserere, na něž bylo použito dřevo z popraviště českých pánů roku 1621. Zajímavostí nemocnice je, že se pacienti umísťovali do pokojů podle druhu nemoci. V dřívějších dobách stonali totiž všichni společně ve velké místnosti a lůžka oddělovaly jen pleny. V roce 1847 tady byla bratrem Celestýnem Opitzem provedena první operace v narkóze v Evropě.

Pokračujeme ulicí **U milosrdných** a vidíme zdi nemocnice Na Františku.

Nalevo stojí moderní dům inspirovaný Stínadly a okolím. Fasáda je šedá, vroubkovaná. Podle architekta Zdeňka Fránka byla hlavním zdrojem inspirace nového projektu atmosféra staré Prahy. Dům má připomínat vlající prádlo na šňůrách a žebrování na fasádě vychází z map, které zanechává na zdech voda stékající ze střešních tašek domů.

Líbí? Dobře, ale teď zpátky k nemocnici. Pozorně se dívejte na domy po levé straně. Možná na nich zase najdete nějaký vzkaz od Vontů. Třeba nápis STOKY STÍNADEL NEMAJÍ DNO...

Najděte pamětní desku věnovanou první operaci v narkóze a Opitzovi. (Je latinsky. Kdo nám to přeloží? ☺) Hned vedle jsou dřevěné dveře a nad nimi zlatý latinský nápis.

4. Opište čtvrté písmenko z nápisu.

Stácíme se doleva do ulice **Dušní**. Konečně se dostáváme k literárním kladům – k legendárním Rychlým šípům. Kdo je dokáže vyjmenovat?

Pětice vzorných hochů – Jindra Hojer, Jarka Metelka, Mirek Dušín, Červenáček a Rychlonožka – se objevila v prosinci 1938 v časopise *Mladý hlasatel*. *Záhada hlavolamu* vycházela za protektorátu v letech 1940 až 1941. V roce 1947 následovala *Stínadla se bouří a Tajemství Velkého Vonta*. Když Jaroslav Foglar, zvaný Jestřáb, psal dobrodružné příběhy Rychlých šípů, netušil, jak rychle se stanou populární a že budou přibývat další a další pokračování. Nejprve v *Mladém hlasateli*, po válce v časopise *Vpřed*. Po dalších desítkách let, kdy se smělo psát jen o pionýrech, a ne o nějakých komunisty neorganizovaných Rychlých šípech, si příběhy zamilovaly nové generace. A nejen Rychlé šípy, ale také knížky *Hoši od Bobří řeky*, *Chata v Jezerní kotlině* a další romány klukovských let.

Na stínadelskou trilogii se nedávno celkem zdařile pokusil navázat J. Červinka knížkou *Poselství ze Stínadel*.

Nalevo vidíte významnou židovskou památku – **Španělskou synagogu** s muzeem. Židovské muzeum v Praze patří k nejstarším evropským židovským muzeím. Základem jeho sbírek jsou předměty ze synagog a modliteben, jež zanikly v důsledku asanace pražského židovského ghetta.

Vidíte patník s obličejem?

Ke známým německy píšícím židům patřil již dříve zmiňovaný Franz Kafka. Jeho *Zámek* je naše nejoblíbenější kniha vůbec (kromě *Děti z Bullerbynu* samozřejmě ☺). Najdete jeho sochu?

Po jeho stopách se vydáme třeba zase někdy příště a v jiném průvodci...

*Bronzová plastika od sochaře Jaroslava Róny připomíná jednoho z největších světových spisovatelů. Odhalena byla 4. prosince 2003. Její umístění je symbolické, protože před plastikou probíhá hranice mezi pražskými obvody Staré Město a Josefov, a navíc se zde setkávají tři duchovní zóny – synagoga, katolický a protestantský kostel. Socha je 3,75 m vysoká a tvoří ji dvě části symbolizující Kafkovo duchovní rozdvojení. Spodní část v podobě prázdného mužského obleku nese na ramenou samotného Franze Kafku. Inspirací byla novela *Popis jednoho zápasu*.*

klášter
NEMOCNICE
NA FRANTŠEKU

4

U MILOSKORNÝCH

3

U MILOSKORNÝCH

11

U MILOSKORNÝCH

CÍL

START

1

HAŠTATSKÁ

2

HAŠTATSKÉ NÁM.

5

VEŽENSKÁ

5

V KOLKOVNĚ

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

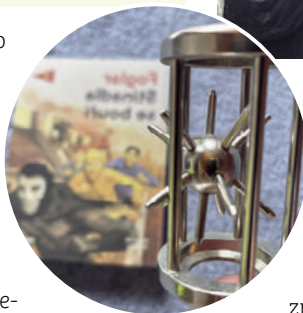
</

5. Co má spisovatel na hlavě?

Přicházíme ke **kostelu sv. Ducha**, po kterém je pojmenovaná celá ulice. Byl postaven v letech 1346 až 1348. Jeho dnešní podoba je výsledkem rekonstrukce z roku 1925. Ulice je rovnoběžná s Pařížskou (nejdražší ulicí v Praze) a spojuje Dlouhou třídu s nábrežím. Území kolem kostela sv. Ducha bylo jádrem Židovského města pražského. Zdejší židé žili v přísném odloučení od souvěrců západního vyznání, kteří se soustřeďovali kolem Staronové synagogy. Tyto židovské enklávy oddělovala křesťanská půda.

Možná právě v těchto místech se hoši z Rychlých šípů seznámili s tajemstvím ježka v kleci a létacím kolem Jana Tleskače. Samozřejmě je provázelo vsudypřítomné Bratrstvo kočíků pracky. Vzpomenete si, jak se jmenovali jeho členové? Dlouhé Bidlo, Štětínáč a Bohouš.

Do Stínadel přišly Rychlé šípy v době, kdy si zdejší klukovské party sjednocené pod vedením Velkého Vonta musely zvolit nového náčelníka. Odznakem jeho hodnosti byl ježek v kleci. Kdo dokázal ježka z klece vyndat, vyluštil hlavolam.

Kdo se stal novým Velkým Vontem? Šlechetný Losna, k němuž se klonily Rychlé šípy, nebo Istivý Mažňák? Ve kterém ze zdejších dvorů se asi konaly tajné schůzky jednotlivých partiček?

Ulice Dušní nás povede kolem **kostela U Salvátora** (největší evangelický kostel v Praze) až do Týnské uličky. Kdo chce, může samozřejmě nakouknout na Staroměstské náměstí a koupit si trdelník. Ale pak šupem zpátky do zapadlých uliček!

Najdete dům **U Tří per?**

Týnská ulička vede ze Štupartské k Dlouhé. Část ulice mezi Štupartskou a Týnským chrámem, kde se nachází vstup do Ungeltu, je tak nepatrná, že dokonce jeden dům postrádá číslo. Domů je 10, číslo má ale pouze 9 z nich. Jednu stranu miničásti Týnské uličky lemuje zeď Týnského chrámu. Najděte dům č. p. 1.

6. Které zvířátko je na něm vyobrazeno?

Najdete jen pár metrů odsud pamětní desku

Karla Škréty? Připomíná nejvýznamnějšího českého barokního malíře 17. století, který se v tomto domě narodil.

7. Opište číslovku z pravého dolního rohu.

Týnský chrám patří k nejvýznamnějším pražským kostelům. Původně románský kostel patřil ke špitálu kupců v dnešním Ungeltu. Na jeho místě byl ve 13. století postaven raně gotický kostel. Za husitských časů býval baštou husitů. Dvě věže chrámu nejsou stejné. Jedna je zdobnější a širší. Říká se, že představuje silnější část rodiny, tedy muže. Která to je?

V roce 1992 byl do zvonice severní věže zavěšen bronzový zvon o váze 960 kg. Původní historický zvon byl odvezený za německé okupace v době II. světové války.

Odbočíme do **Štupartské**. Ještě jste se neztratili? Tady se totiž hoši z Rychlých šípů ztráceli dlouho. Uličky se proplétají jako pavučiny a není těžké ztratit nit. A teď rychle odbočit vlevo do **Malé Štupartské**. Očima hledáme kostelní věž. Přitáhne si nás úplně stejně jako kdysi mladého Jana Tleskače. Pokud budete dobře poslouchat, uslyšíte svatojakubské zvony a vrkání holubů ve věži...

8. Jak se jmenuje samička od holuba?

Kostel svatého Jakuba byl alespoň dle názvu srdcem Stínadel. Právě zde podle knihy Rychlé šípy hledaly deník Jana Tleskače. Je to tedy nejdůležitější místo vontské trilogie.

Ale nejprve trocha historie. Nepřeskakovat, protože se dozvíte o useknuté ruce, a také se na ni můžete jít podívat. ☺

Kostel sv. Jakuba pochází z dob, kdy Čechám ještě uládli králové. Mnozí ho navštívili. Jan Lucemburský s Eliškou Přemyslovnou tu měli korunovační hostinu, Karel IV. se zúčastnil vysvěcení v roce 1374. Kostel zažil i méně radostné události. Několikrát vyhořel, ale vždy se našlo dostatek lidí, kteří přispěli na jeho opravu. O místní sošce Panny Marie se říká, že je zázračná. Mnozí lidé, kteří ji byli vděční za vyslyšení svých prosb, ji ověšovali šperky, dukáty a jinými drahými dary, které často lákaly zloděje.

Jednou po bohoslužbě se v kostele nechal přes noc zavřít zloděj. Měl spadeno na drahocennosti darované soše Panny Marie. Když sahal po

perlouém náhrdelníku, socha ho najednou pevně uchopila za paži. Ať se snažil sebevíc, nepodařilo se mu ze sevření uvolnit. Strávil u oltáře bezesnou noc. Ráno lumpa našel kostelník a zburcoval ulici i mnichy žijící v přilehlém klášteře. Pokusili se zloděje od sochy odtrhnout, ale nepovedlo se. Musel být přivolan kat, který zloději ruku uťal. Končatina pak byla pro výstrahu pověšena na zeď kostela. Lupič si odpýkal vězení a po propuštění poprosil mnichy, aby ho přijali jako sloužícího. Službou klášteru chtěl odčinit svůj hřích. Prý se tak i stalo.

Ruka visí na řetízku uvnitř na zdi blízko vchodu do katedrály asi ve výšce 4 metrů. Pod ní je na cedulce krátce napsán zlodějův příběh.

9. Jak se jmenuje největší a nejdelší úsek horní končtiny mezi ramenem a loktem?

Teď k Janu Tleskačovi. Kdo si chce knížky přečíst, ať následující pasáž raději přeskočí, neboť je zde prozrazen děj. ☺

Jan Tleskač byl nalezenec – jméno mu bylo přiděleno úředně. Hlavoлам – ježka v kleci – držel v ruce, když ho jako malého našli na ulici. Učil se zámečnickem a ve své skryté dílně neustále něco vytvářel. Pokoušel se sestrojít létající kolo a podařilo se. Plánky před smrtí uschoval do plechovky a hlavoলাম – do kuličky ježka v kleci, která se dá rozšroubovat. Zemřel v sobotu 21. října (rok neuveden, asi 1911) po pádu ze zvonice kostela sv. Jakuba.

Podle oficiálního románového vyšetřování se Tleskač houpal na laně a spadl. Ve skutečnosti nebyla příčina jeho smrti nikde v románu dostatečně osvětlena. Rychlé šípy nakonec dospěly k názoru, že Tleskačův pád zavinil tajemný Em, jeho zámečnický mistr a otec Mažňáka. Byl totiž se svým učněm ve stálém konfliktu a dlouho usiloval o plánec létacího kola. Závěr Rychlých šípů o Mažňákově podílu na smrti Jana Tleskače je nicméně nepodloženou spekulací.

Podívejte se vzhůru na věž kostela... To musela být hrůza. Chudák Tleskač!

Pokračujeme Malou Štupartskou kolem **domu U Božího oka** (spisovatel Alois Jirásek do něj umístil část děje svého románu *Temno*).

Vidíte rybu a páva? Jak se dům jmenoval dříve?

Napravo na zdi opět vidíme obrovský hlavolam. Pokud zde není, tak v tom mají prsty Vontové. Ti totiž obrázky a nápisy na zdech velmi často mění.

I tak nyní už víte, co v sobě skrývá.

10. Jak se jmenuje zvíře v hlavolamu?

Odbočíme doleva do **Masné**. Dovede nás až do **Kozí** a **Dlouhé**. Mrkněte do mapky, ať se neztratíte, je to tady dost komplikované. Na náměstíčku musíte trefit ulici **U Obecního dvora**. Je to ta mezi Kozí a Haštalskou. Je však celkem jedno, kterou půjdete. Důležité je dojít opět ke kostelu sv. Haštala. Už chápete, proč se zde Rychlé šípy ztrácely?

Pokud jste našli ulici U Obecního dvora, schválně se podívejte na zvonky. Bydlí tady Foglarovi... Nezvoňte, jen se usmějte. ☺

Ulicí **Ve Stínadlech**, kde si Vontové nechávají vzkazy, se prosmýkněte ke kostelu. Teď už to bude do **Řásnovky** jen kousek. Je to ulice hned vedle Anežské, kterou už znáte.

Užívejte si vzkazy na stěnách od Vontů a zkuste popřemýšlet, co je zkratka ŽJBN. Napište nám to na veldo@veldo.cz. My to víme, ale nepovíme. ☺

ŽJBN

NOVÁ CHÍTKA
VONTY
NEZASTAVÍ!

VIDÍME VAŠ

Pomalu se se Stínadly loučíme. Loučíme se také s Vonty a Rychlými šípy. Do tajemky vám chybí poslední písmenko. Budete-li vědět odpověď...

11. Jak se jmenoval křestním jménem Metelka?

Nahlédneme do posledního dvora, kde možná právě teď Velký Vont řeší spory mezi Vonty, rozhoduje o pořádání utkání mezi ulicemi i o obraně Stínadel proti vetřelcům. Po rozpadu jednotného vontského hnutí před desítkami let vznikly mezi Vonty různorodé skupiny usilující o nadvládu nad Stínadly... Po revoluci zbytky Stínadel zaplavili turisté, ale my dobře víme, že se **Vontové stále tajně scházejí**. A není to výmysl – máme to potvrzeno z dobrých zdrojů. ☺

Pokud byste se i vy chtěli stát Velkým Vontem, musíte se naučit, jak dostat ježka z klece ven. Tady je návod:

Natočte nejdelší ostěn ježka tak, aby vyčníval z klece jejím nejširším otvorem. Posuňte ježka do poloviny výšky klece. Pak ježkem točte za vyčnívající ostěn, dokud na jeho protilehlé straně nedostanete do kolmé polohy nad sebou dva jiné ostny, nejdelší po tom, který už vyčnívá upředu. Popostrčte předním ostnem ježka tak, aby jeho dva kolmo nad sebou se nacházející ostny pronikly protilehlým otvorem co nejvíce ven. Potom za přední ostěn sklápějte celý hlavolam jakoby dolů, kolik zadní dva vyčnívající ostny dovolí, a poněkud doleva. Tím ježek získá v kleci takovou polohu, že ušechne jeho ostatní ostny, které jinak překážejí jeho vyklouznutí ven, zmizí z jiných otvorů klece v jejím vnitřku a zaujmou příznivou polohu k nejširšímu otvoru. Pak stačí už jen ježkem kroutit za nejdelší vyč-

nívající ostěn střídavě sem a tam. Přitom se ježek osvobozuje stále víc a více, až je venku úplně. Zpět se dostává přesně opačným způsobem. To už je snadné!

Dojeďte dobře domů a buďte svorní! Žlutá je barva naše!

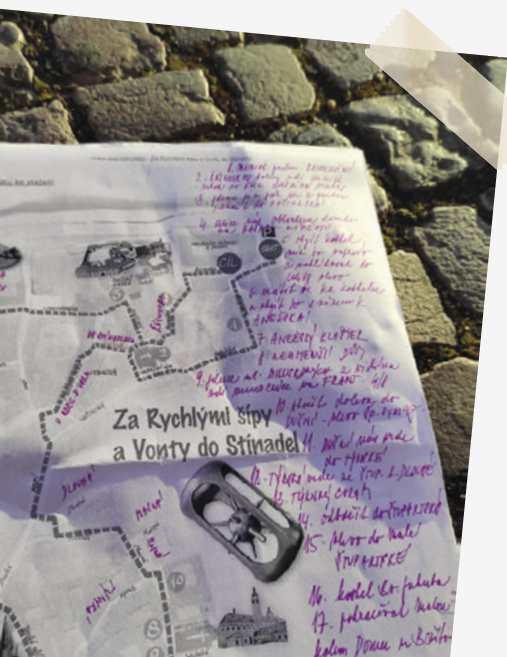
V textu byly mimo jiné použity informace z webových stránek: <https://www.skautskanadace.cz/>, <https://www.praha.cz> a z knih Jaroslava Foglara.

Doplňovačka

A crossword puzzle grid is shown with 11 numbered starting points for words. The grid is composed of white squares for letters and light green squares for empty space. The numbers are as follows:

- 1: Top left, starting at the first white square of the first row.
- 2: Second row, first white square.
- 3: Third row, first white square.
- 4: Fourth row, first white square.
- 5: Fifth row, first white square.
- 6: Sixth row, first white square.
- 7: Seventh row, first white square.
- 8: Eighth row, first white square.
- 9: Ninth row, first white square.
- 10: Tenth row, first white square.
- 11: Eleventh row, first white square.

1. Opište třetí slovo z nápisu na desce.
2. Napište příjmení stavitele, který kos-
tel barokně přestavěl.
3. Jak se jmenuje patron naší země?
4. Opište čtvrté písmenko.
5. Co má spisovatel na hlavě?
6. Které zvířátko je na domě vyobrazeno?
7. Opište číslovku z pravého dolního
rohu.
8. Jak se jmenuje samička od holuba?
9. Jak se jmenuje úsek horní končetiny
mezi ramenem a loktem?
10. Jak se jmenuje zvíře v hlavolamu?
11. Jak se jmenoval křesťním jménem
Metelka?

Výlet
po Středočeském
kraji, od 5 let

Po stopách Bohumila Hrabala legendárním Kerskem

Délka trasy: 6 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí z velké části po rovině lesem. Výlet je možné jet s kočárkem, na kolech, na odrážedlech i se psy (v obci na vodítku). Projdete ho volným tempem za necelé dvě hodinky.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Z Prahy se dostanete do Kerska po dálnici D11 → sjezd 18 → směr Starý Vestec → Velenka → Kersko. Přibližně 43 km ujedete za necelou hodinu.

Parkování: u Hájenky

Lesní ateliér Kuba

<https://www.lesniatelier-kuba.cz/>

Otevírací doba:

denně kromě pondělí: 10.00–17.00

V restauracích po trase.

Možnost občerstvení: Legendární Hájenka a další občerstvení v osadách.

Trasu testovali: Kamarádi Jiří a Eduard.

Postřehy dětí:

Jirka (6 let): „Mám rád kočky a viděli jsme jich hodně u domů. I jejich sochy. Hezký byl i rybník s vodníkem.“

Edík (7 let): „Mamka mi dovolila podívat se na film Slavnosti sněženek – viděli jsme ta místa, kde pán dostal vynadáno od své maminky nebo kdo to byl... Prý manželka, říká táta!“

Legenda pro rodiče a popis trasy

Milí cestovatelé, obvykle od koukání na filmy odrazujeme. Tentokrát uděláme výjimku a doporučíme – pokud jste ho ještě neviděli – mrknout na slavný film *Slavnosti sněženek*. Na dnešním výletě uvidíte mnoho míst, která ve filmu hrají důležitou roli.

Hrabalova stezka v Kersku u Sadské začíná u restaurace Hájenka, kde si i dnes můžete dát kance se šípkovou nebo se zelím. Mezi místy spojenými se životem a dílem spisovatele Bohumila Hrabala narazíte na krásný lesní ateliér pro děti, několik hřišť, vodníka... Ale také na minerální pramen nebo malý menhir.

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky, dnešní cesta za hádanou povede po rovině. Můžeme vám rovnou slíbit, že na trase nepotkáte ani jeden kopeček. Když si vezmete třeba kolo nebo odrážedlo, pojedete jako namydlený blesk. Stejně jako u našich ostatních výletů jste

také k tomu dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Půjдете-li správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly.

Toto jsou vaše dnešní úkoly:

Přírodní park Kersko se rozprostírá asi 25 km východně od okraje Prahy mezi obcemi Starý Vestec, Semice, Hradištko, Sadská a Třebestovice. Tato část Polabské nížiny pro svůj rovinatý terén přitahuje vyznače pěších túr, cyklisty a houbaře. Kersko

si oblíbili i chataři a zahrádkáři, díky nimž zde vznikl určitý genius loci, který ve svých knihách věrohodně zachytil český spisovatel Bohumil Hrabal. Není divu, dlouhá léta zde na své chatě žil a tvořil. Jeden z nejznámějších filmů Jiřího Menzela *Slavnosti sněženek*, natočený v roce 1983 na motivy

Hrabalových povídek, přesně vystihuje nenapodobitelnou atmosféru, v níž místní i víkendoví obyvatelé žili své příběhy.

Šestikilometrový výlet je vhodný pro cyklisty i pěší turisty. Začíná u proslulé **Hájenky**, kde zaparkujete. Nebo k ní dojdete od nejbližší autobusové zastávky.

I když se restaurace od časů slavného Bogana trochu změnila, v nabídce zvěřiny samozřejmě nechybí proslavený kerský divočák a z nápojů Postržižinské pivo. ☺

Vidíte všude divočáky? A také paroží?

1. Které zvíře nosí tuto trofej?

V Hájence a jejím okolí se odehrává většina děje filmu. Ať se tu ocitnete kdykoli, většina scén se vám živě vybaví. Myslivci k restauraci dovezou zastřeleného kance a s hospodským mu vzdají hold společným frtánkem. Karel udí salámy (přátelé, víme, jak to dopadne). „Odborník“ Leli naráží sud. Hostina je konečně slavnostně zahájena...

Vám však doporučujeme pojišť tady až po skončení výletu. Nám nejvíce chutnal vdolek! ☺

Chvilku půjdeme po silnici. Provoz tu ale nebývá velký a vedle asfaltky je dost místa. Přejdeme tedy silnici od Hájenky a vydáme se doprava po straně, po níž se po silnici chodí. Která to je? Vidíte první chatky, ale také zvláštní kavárnu a dětské hřiště... Zde si můžete pohrát. Ale raději až na konci výletu, abyste se neunavili už teď. V období první Československé republiky se Kerský les dostal v obecní dražbě do majetku statkáře ze Sadské Josefa Hyrosse. V roce 1934 jej rozparceloval síť pravoúhlých alejí a pozemky rozprodal soukromníkům k výstavbě převážně cihlových patrových rekreačních domů s moderními rysy. Mnohé malé dřevostavby uchované z té doby

byly zamýšleny jen jako provizoria sloužící k ubytování dělníků... Nakonec se z nich staly chaty. ☺

Aleje byly po vzoru newyorského Manhattanu očíslovány. Západně od hlavní kerské avenue (**Betonky**) mají aleje čísla lichá, východně sudá.

My nyní míříme k aleji č. 12. Až budete u ní, podívejte se přes silnici.

Uvidíte zde totiž krásný **Lesní ateliér u Kubů**. Objevíte tady koutek pro děti, galerii a nadělí vám turistické informace. Kromě střídání mnoha výstav předních českých výtvarníků, fotografů či jiných umělců se v květnu na zahrádce ateliéru pravidelně koná slavnost **Hrabalovo Kersko**. Každoročně na něj dorazí spousta lidí, kteří měli Bohumila nebo jen jeho knížky rádi. Včetně hrabalovských celebrit, tedy osobností, jež měly tu čest vdechnout život hrdinům Hrabalových příběhů. Ať už jako herci, scenáristé, režiséři, ... V posledních letech přijeli například Josef Somr, Naďa Urbánková, Václav Neckář, Petr Brukner či Tonya Graves, která ztvárnila habešského císaře

ve filmu *Obsluhoval jsem anglického krále*. Kubovi žijí v Kersku od roku 1992, tedy 27 let. Atmosféru Hrabalových časů tedy ještě zažili.

V blízkosti venkovního posezení v zahradě Lesního ateliéru Kuba si můžete bezplatně poslechnout krátké ukázky z knih Bohumila Hrabala (*Slaunosti sněženek*, *Postřižiny*, *Obsluhoval jsem anglického krále*, *Ostře sledované vlaky*, *Perlička na dně* a další) v podání známých českých osobností (Jiří Menzel, Libuše Švormová, Josef Somr, Tereza Bebarová, Václav Neckář, Zuzana Maléřová, Zdeněk Svěrák, Ladislav Mrkvička, Jaroslav Plesl). Povědku *Pábitelé* načetl sám Bohumil Hrabal.

Než budete pokračovat rovně po silnici, najděte před vchodem do ateliéru skleněný výklenek s keramickými kočičkami. Je zde i jedna keramická houba.

2. Jak se jmenuje houba?

(Pokud je v názvu písmenko CH, napište ho do jednoho políčka.)

Je to jedna z nejkrásnějších hub, o tom žádná. Nepřehlédnutelné zářivě červené klobouky s ostře kontrastujícími bílými tečkami zdobí hlavně na podzim smrkové a březové lesy. Přestože je houbou jedovatou, je tak populární, že pronikla do pohádkových knížek i filmů, dokonce se stala předlohou mnoha dekorací a zahradních plastik. Ano, ostře jde po krku trpaslíkům. Zná ji každé malé dítě. Přestože je symbolem všech prašivek, na rozdíl od smrtelně nebezpečných hub jiných barev příliš jedovatá není. Spíše způsobuje halucinace, což se dá skvěle využít k hubení otravných much.

Třeba dnes tuhle houbičku potkáte. Pokud tedy nevyrazíte třeba v lednu. V zimě a sněhu fakt neroste! ☺

Rozhlédněte se. Vidíte někde namalovaný blesk? ☺

Překročíme Alej č. 12 a po **Betonce** pokračujeme stále rovně. Nalevo mýjíte zbrusu nové vily. Těch dnes potkáte hodně. Necháme na vás, zda se vám líbí. Nebo byste raději viděli dřevěná stavení a chatky? ☺

Věděli jste, že se mělo Kersko stát lázeňským lesním městem? Plány byly obrovské... Hotel, dvě písčité lesní koupaliště, koupaliště na Labi, sportovní hřiště, dostihová dráha a dva prameny minerální vody. Jenže vypukla druhá světová válka, po ní přišel únorový komunistický puč – a plány byly fuč! Kdo si nepostavil vilu do komunistů, měl na hodně dlouho smůlu. Mezi již postavenými vilkami však jako houby po dešti (zase jsme u hub) vyrostly chaty, chatky a chatičky. Zrodila se chatařská osada. Podobná jako mnoho jiných v té době na